

16.05.2025

Asian tunnus 11480/2025
Julkinen

Pirkanmaan hyvinvointialueen lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi sosiaalihuoltolain, vanhuspalvelulain ja asiakasmaksulain muuttamisesta (VN/25888/2024)

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle sosiaalihuoltolain ja ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista annetun lain (jäljempänä vanhuspalvelulaki) ja asiakasmaksulain muuttamisesta.

Lausunnonantajan lausunto

Pidättekö kannatettavana, että teknologisten ratkaisujen käyttämisestä sosiaalihuollon palveluissa säädettäisiin uudessa 47 §:ssä esitetyllä tavalla?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikössä säädettäisiin uudessa 48 §:ssä ehdotetulla tavalla?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Tärkeää huolehtia yhteisestä tulkinnasta sen suhteen, mitä yhteisessä käytössä olevilla tiloilla tarkoitetaan (viittaus aluehallintoviranomaisten toisistaan eriävät tulkinnat). Teknistä valvontaa ei tule sallia asiakkaan henkilökohtaisessa asuinhuoneistossa tai saniteettitiloissa, mutta tekninen valvonta tulee mahdollistaa esimerkiksi asumisyksikön käytävillä, ruokailutiloissa, yhteisessä olohuoneessa ja vastaavissa tiloissa.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Esityksessä ehdotetaan, että asiakkaalta ei pyydetä suostumusta teknologisen ratkaisun käyttöönottoon, vaan asiakkaan mielipide otetaan huomioon osana asiakasprosessia

(palvelutarpeen arviointi, palvelusuunnitelma, päätös). Kannatatteko tätä ehdotusta? (HE-luonnos kappale 2.6)

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Asiakasta tulee kuitenkin informoida palvelusuunnitelman laadinnan yhteydessä asiasta.

Jos ei, voitte esittää, miksi asiakkaalta pitäisi pyytää suostumus ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Pidättekö kannatettavana, että teknisestä valvonnasta sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisissä tiloissa säädetään?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Sosiaalihuollon toimintayksikön yhteisten tilojen käsitteestä tulee olla kaikilla toimijoilla yhtäläinen näkemys, myös valvovilla viranomaisilla. Tekninen valvonta tulee mahdollistaa mm. asumisyksikön käytävillä, ruokailutiloissa, yhteisessä olohuoneessa ja vastaavissa tiloissa. Teknisellä valvonnalla on merkittävä vaikutus niin asiakasturvallisuuteen kuin henkilöstön turvallisuuteen. Mikäli teknistä valvontaa toteutetaan tallentavana, tulee säätää tallenteiden säilytyksestä ja säilytysajoista.

Jos ei, voitte esittää, miksi teknisestä valvonnasta ei pitäisi säätää ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Missä tilanteissa katsotte, että toimintayksikössä olisi tarpeen käyttää tallentavaa kameravalvontaa? Millainen prosessi liittyy tallentavan kameravalvonnan käyttämiseen

Esimerkiksi asumisyksiköissä, joissa haastavasti käyttäytyviä asiakkaita. Tallentavan kameravalvonnan avulla olisi mahdollista arvioida jälkikäteen esimerkiksi vaaratapahtumiin johtaneita syitä ja näin löytää keinoja ennaltaehkäistä vastaavien tapahtumista jatkossa. Tallentavan kameravalvonnan osalta tulee kuitenkin säätää tallenteiden säilytyksestä ja säilytysajoista.

Pidättekö kannatettavana, että laissa säädettäisiin, että asiakasprosessin aikana on arvioitava teknologian hyödyntämisen mahdollisuus asiakkaan sosiaalipalveluissa?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Merkittävä osa asiakkaista pystyy hyödyntämään teknologiaa osana palvelukokonaisuuttaan ja arvioinnin systemaattisuus voisi lisätä teknologian hyödyntämistä myös sosiaalipalveluissa.

Jos ei, voitte esittää, miksi arviointivelvollisuudesta ei tulisi säätää.

Pidättekö kannatettavana, että asiakasmaksulain 10 e §:ään lisätään uusi momentti, jonka nojalla turva-auttamispalvelun toteuttamisesta osana kotihoitoa voidaan periä maksu?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Kyseessä on asiakkaalle vapaaehtoinen palvelu, josta kohtuullisen asiakasmaksun periminen olisi tasavertaista.

Jos ei, voitte esittää, miksi ei tulisi säätää ehdotetulla tavalla.

Pidättekö kannatettavana, että teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa asetettaisiin maksimiraja?

☐ Kyllä

☒ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Teknologia ja erityisesti tekoälyn käyttö hoiva-alalla kehittyvät niin nopeaa tahtia, ettei tänä päivänä ole mahdollista tarkasti ennustaa käytön laajuutta tulevaisuuteen, edes muutaman vuoden sisällä. Tästä syystä lainsäädännössä ei pitäisi lukittautua mihinkään numeraalisiin lukuihin, joilla käytännössä voisi olla teknologian ja tekoälyn käytön laajentumista rajoittavia vaikutuksia. Henkilöstöresurssien saatavuudessa ennustetaan merkittäviä haasteita tulevalle vuosikymmenelle, jolloin lainsäädännöllä ei pitäisi rajoittaa tai hidastaa niitä toimenpiteitä ja keinoja, joilla pystytään vaikuttamaan palveluiden turvaamiseen myös tulevaisuudessa.

Teknologian huomioiminen henkilöstömitoituksen laskemisessa pitäisi voida mahdollistaa täysimääräisesti silloin, kun teknologian käytöstä voidaan osoittaa suoraa vaikutusta

välittömän asiakastyön määrään. Palveluntuottajalla on kuitenkin aina velvollisuus arvioida mikä on riittävä henkilöstömäärä asiakkaiden palvelun toteuttamiseen. Ei siis ole mahdollista, että teknologialla korvattaisiin se osa henkilöstöstä, mikä välttämättä tarvitaan asiakkaan hoivaan fyysisesti.

Jos kannatatte maksimirajan asettamista teknologian huomioimiselle iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon henkilöstömitoituksen laskemisessa, onko ehdotettu 0,04 mielestänne sopiva?

☐ Kyllä

☒ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Teknologia ja erityisesti tekoälyn käyttö hoiva-alalla kehittyvät niin nopeaa tahtia, ettei tänä päivänä ole mahdollista tarkasti ennustaa käytön laajuutta tulevaisuuteen, edes muutaman vuoden sisällä. Tästä syystä lainsäädännössä ei pitäisi lukittautua mihinkään numeraalisiin lukuihin, joilla käytännössä voisi olla teknologian ja tekoälyn käytön laajentumista rajoittavia vaikutuksia. Henkilöstöresurssien saatavuudessa ennustetaan merkittäviä haasteita tulevalle vuosikymmenelle, jolloin lainsäädännöllä ei pitäisi rajoittaa tai hidastaa niitä toimenpiteitä ja keinoja, joilla pystytään vaikuttamaan palveluiden turvaamiseen myös tulevaisuudessa.

Teknologian huomioiminen henkilöstömitoituksen laskemisessa pitäisi voida mahdollistaa täysimääräisesti silloin, kun teknologian käytöstä voidaan osoittaa suoraa vaikutusta välittömän asiakastyön määrään. Palveluntuottajalla on kuitenkin aina velvollisuus arvioida mikä on riittävä henkilöstömäärä asiakkaiden palvelun toteuttamiseen. Ei siis ole mahdollista, että teknologialla korvattaisiin se osa henkilöstöstä, mikä välttämättä tarvitaan asiakkaan hoivaan fyysisesti.

Pidättekö kannatettavana, että iäkkäiden ympärivuorokautisen hoidon vähimmäishenkilöstömitoitus olisi edelleen 0,6 työntekijää asiakasta kohti, jota ei voitaisi teknologioita käytettäessä alittaa?

☐ Kyllä

☒ Ei

Jos kyllä, voitte esittää asiaan liittyvät näkökohtanne.

Jos ei, voitte esittää vaihtoehtoisia ratkaisumalleja ja muut asiaan liittyvät näkökohtanne.

Teknologian huomioiminen henkilöstömitoituksen laskemisessa pitäisi voida mahdollistaa täysimääräisesti silloin, kun teknologian käytöstä voidaan osoittaa suoraa vaikutusta

välittömän asiakastyön määrään. Esimerkiksi tekoälyn hyödyntämisellä kirjaamisessa on voitu osoittaa merkittäviä vaikutuksia välittömän asiakastyön määrään, ja tämä pitäisi voida huomioida kokonaisuudessaan henkilöstömitoituksessa. Palveluntuottajalla on kuitenkin aina velvollisuus arvioida mikä on riittävä henkilöstömäärä asiakkaiden palvelun toteuttamiseen. Ei siis ole mahdollista, että teknologialla korvattaisiin se osa henkilöstöstä, mikä välttämättä tarvitaan asiakkaan hoivaan fyysisesti. Mikäli pidetään vähimmäishenkilöstömitoitus 0,6:ssa, ei tämä kannusta investoimaan teknologian käyttöönottoon, mikä kuitenkin henkilöstön riittävyyden kannalta tulevaisuudessa olisi valtakunnallisesti äärimmäisen tärkeää.

Valmistelussa on arvioitu, että lääkehuoltoon, yöaikaiseen valvontaan ja kirjaamiseen liittyvillä teknologioilla voi olla henkilöstövaikutuksia. Näettekö, että iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa voisi vielä olla joitakin muita välittömän asiakastyön tehtäviä, joissa teknologian avulla voitaisiin vähentää henkilöstötarvetta?

☒ Kyllä

☐ Ei

Jos kyllä, mitä tehtäviä ne olisivat ja millä teknologialla henkilöstötarvetta voitaisiin vähentää?

Teknologian ja tekoälyn mahdollisuudet kehittyvät niin valtavaa vauhtia, että todennäköisesti niiden käyttömahdollisuuksien potentiaalista on vasta alustava näkemys.

Esimerkiksi jo olemassa olevista teknologioista pesevä teknologia vähentää wc-käynneillä avustamisen tarvetta. Lisäksi kehitteillä on teknologiaa mm. ruokailussa avustamiseen. Teknologia hoivassa kehittyä kovaa vauhtia, mikäli teknologiaan investoiminen tehdään kannattavaksi. Tulevien teknologioiden mahdollisuuksista ja vaikutuksista välittömään asiakastyöhön ei ole vielä luotettavia ennustearvioita, minkä takia lainsäädäntöön ei pitäisikään lukita mitään tiettyjä desimaaleja koskien henkilöstömitoitusta.

Kannustaako esitys mielestänne investoimaan uusiin teknologioihin sosiaalihuollon palveluissa (myös muissa kuin iäkkäiden ympärivuorokautisessa hoidossa)?

☐ Kyllä

☒ Ei

Voitte esittää teknologiainvestointeihin liittyviä näkökohtia.

Mikäli teknologiaa ei voida huomioida myös siten, että mitoitus 0,6 voidaan alittaa, ei välttämättä ole osoitettavissa sellaisia säästöjä, jotka kannustaisivat investoimaan teknologiaan merkittävällä tavalla. Teknologian ja tekoälyn hyödyntämisen potentiaali on niin valtava, ettei ole tarkoituksenmukaista lainsäädännössä lukittautua mihinkään tiettyyn numeraaliseen arvoon, esimerkiksi henkilöstömitoituksessa.

Voitte esittää muut asiaan liittyvät näkökohtanne ehdotuksen vaikutuksista.